

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 25 sierpnia 2003 r.

w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności

Na podstawie art. 249 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy porządkowe

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679 oraz z 2003 r. Nr 111, poz. 1061 i Nr 142, poz. 1380.

§ 1. 1. Przepisy regulaminu stosuje się do osoby odbywającej karę pozbawienia wolności.

2. Przepisy regulaminu stosuje się również do osoby odbywającej karę orzeczoną za wykroczenie lub karę porządkową, a także do osoby, wobec której jest sto-

sowany środek przymusu skutkujący pozbawienie wolności.

§ 2. Przy przyjęciu skazanego do zakładu karnego, informuje się go o możliwości wystąpienia w czasie pobytu w zakładzie zagrożeń dla jego bezpieczeństwa osobistego oraz zetknięcia się z przejawami negatywnych zachowań charakterystycznych dla środowisk przestępczych, a także o potrzebie powiadamiania przełożonych o zagrożeniach bezpieczeństwa osobistego swojego i innych skazanych.

§ 3. 1. Skazany może bezpośrednio zwracać się do przełożonych oraz osób wizytujących zakład karny ze sprawami związanymi z wykonywaniem kary pozbawienia wolności, kary aresztu, kary porządkowej lub środka przymusu skutkującego pozbawienie wolności, zwanych dalej „karą pozbawienia wolności”, a także ze sprawami osobistymi.

2. Cele i inne pomieszczenia w zakładzie, w których skazani przebywają, są wizytowane przez dyrektora zakładu karnego, zwanego dalej „dyrektorem”, co najmniej raz w miesiącu.

3. Administracja zakładu może organizować spotkania z grupami skazanych, zwłaszcza w sprawach związanych z warunkami odbywania kary, zatrudnieniem i nauczaniem.

§ 4. 1. W wieloosobowej celi mieszkalnej wyznacza się starszego celi, który informuje właściwych przełożonych o potrzebach bytowych i sanitarnych skazanych oraz o stanie sprzętu.

2. W obecności przełożonych oraz osób wizytujących zakład karny skazany przyjmuje postawę stojącą. Skazany, a w wieloosobowej celi mieszkalnej starszy celi, podaje swoje imię i nazwisko osobom wchodzącym do celi.

3. Wymogów określonych w ust. 2 nie egzekwuje się, gdy skazany zostanie od nich zwolniony przez właściwego przełożonego, a ponadto w szpitalach i izbach chorych, w czasie pracy i nauczania oraz w trakcie zajęć terapeutycznych, kulturalno-oświatowych i sportowych oraz zorganizowanych praktyk i posług religijnych, widzeń, posiłków, spaceru i spoczynku, których czas ustalono w porządku wewnętrznym.

§ 5. W zakładach karnych przeprowadza się apel poranny i wieczorny, w czasie określonym w porządku wewnętrznym oraz w innym uzasadnionym przypadku, w trakcie którego ustala się w szczególności stan liczbowy skazanych.

§ 6. 1. Do wykonywania zadań związanych z zatrudnieniem, zajęciami kulturalno-oświatowymi i sportowymi dyrektor może wyznaczyć skazanych funkcyjnych.

2. Skazani funkcyjni mogą być wyznaczeni tylko spośród skazanych wyróżniających się wzorową postawą i zachowaniem.

Rozdział 2

Organizacja przyjęć do zakładu karnego

§ 7. 1. Skazany zgłaszający się albo doprowadzony do odbycia kary pozbawienia wolności jest przyjmowany do aresztu śledczego lub zakładu karnego z oddziałem aresztu śledczego, z którego jest kierowany, po decyzji klasyfikacyjnej komisji penitencjarnej, do odbywania kary we właściwym zakładzie.

2. Po przerwie w wykonaniu kary skazany jest obowiązany zgłosić się do aresztu śledczego lub zakładu karnego wskazanego w pouczeniu dokonanym podczas zwolnienia na przerwę.

§ 8. 1. Przy przyjęciu do zakładu karnego skazany:

- 1) okazuje dokument stwierdzający tożsamość, podaje dane osobowe i informacje o zmianie tych danych, o miejscu zameldowania oraz przebywania bez zameldowania, a także informacje o uprzedniej karalności; ponadto może być poddany czynnościom mającym na celu identyfikację;
- 2) podaje informacje o posiadanych pieniądzach i przedmiotach wartościowych oraz inne informacje niezbędne do przeprowadzania rozliczeń finansowych;
- 3) otrzymuje do użytku: odzież, bieliznę, obuwie, pościel, sprzęt stołowy i środki higieny osobistej.

2. W trakcie czynności, o których mowa w ust. 1, skazany:

- 1) przekazuje do właściwego depozytu dokumenty, pieniądze i przedmioty, o których mowa w art. 79a § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny wykonawczy, zwanej dalej „Kodeksem”;
- 2) może wskazać osobę, której mogą być wydane zdeponowane pieniądze i przedmioty, w przypadku kiedy nie odbierze ich osobiście, podając imię i nazwisko oraz adres tej osoby.

3. Skazany potwierdza swoim podpisem przyjęcie do użytku przedmiotów wymienionych w ust. 1 pkt 3, a także przekazanie do depozytu dokumentów, pieniędzy i przedmiotów, o których mowa w art. 79a § 2 Kodeksu.

§ 9. 1. Po przyjęciu do zakładu karnego skazanego umieszcza się w celi przejściowej, w celu dokonania czynności, o których mowa w art. 79b § 1 Kodeksu.

2. Niezwłocznie po umieszczeniu skazanego w celi przejściowej, wychowawca lub wyznaczony funkcyjna-

riusz przeprowadza z nim rozmowę informacyjną, w której zapoznaje go w szczególności z prawami i obowiązkami oraz ustalonym w zakładzie porządkiem wewnętrznym.

§ 10. 1. Skazanego poddaje się niezwłocznie wstępnym badaniom lekarskim.

2. Wychowawca przeprowadza ze skazanym rozmowę wstępną, nie później niż w ciągu dwóch dni od dnia przyjęcia do zakładu karnego, niezależnie od rozmowy informacyjnej, o której mowa w § 9 ust. 2.

3. Rozmowa wstępna ma na celu w szczególności ustalenie niezbędnych informacji, zapewniających prawidłowe wykonanie kary pozbawienia wolności.

Rozdział 3

Zasady rozmieszczania skazanych w celach mieszkalnych

§ 11. Skazanych rozmieszcza się w celach, uwzględniając w szczególności płeć, wiek oraz uprzednie odbywanie zasadniczej kary pozbawienia wolności albo kary aresztu wojskowego.

§ 12. 1. Po dokonaniu czynności, o których mowa w art. 79b § 1 Kodeksu, skazanego przenosi się z celi przejściowej do innej celi mieszkalnej.

2. W razie potrzeby skazany może być przeniesiony w każdym czasie z celi mieszkalnej, którą zajmuje, do innej takiej celi.

§ 13. 1. Jeżeli jest to uzasadnione potrzebami oddziaływania na młodocianych, skazany dorosły, uprzednio nieodbywający zasadniczej kary pozbawienia wolności albo kary aresztu wojskowego, wyróżniający się dobrą postawą, może być umieszczony w celi mieszkalnej, za jego zgodą, wspólnie ze skazanym młodocianym lub skazanymi młodocianymi.

2. Skazany dorosły, o którym mowa w art. 88 § 3 i 4 Kodeksu, lub który popełnił zbrodnię, nie może być umieszczany wspólnie ze skazanym młodocianym lub skazanymi młodocianymi.

Rozdział 4

Porządek wewnętrzny zakładu karnego

§ 14. 1. Ustalając porządek wewnętrzny zakładu karnego, a w razie potrzeby poszczególnych oddziałów, dyrektor uwzględnia konieczność tworzenia warunków zindywidualizowanego oddziaływania na skazanych, utrzymania bezpieczeństwa, dyscypliny i porządku oraz zapewnienia w zakładzie właściwych warunków bytowych, sanitarnych i zdrowotnych.

2. W porządku wewnętrznym zakładu dyrektor określa w szczególności:

- 1) godziny oraz sposób przeprowadzania apelu porannego i wieczornego;
- 2) godziny przeznaczone na sen, pracę, naukę, zajęcia kulturalno-oświatowe i sportowe oraz zajęcia własne skazanego;
- 3) godziny i miejsce spożywania posiłków dostarczanych przez administrację;
- 4) godziny, miejsce i sposób poruszania się po terenie zakładu;
- 5) godziny, miejsce i sposób odbywania spacerów oraz korzystania z kąpieli;
- 6) godziny i miejsce, w którym jest dozwolone palenie wyrobów tytoniowych;
- 7) ilość i rodzaj własnej odzieży, bielizny i obuwia, które skazany może posiadać w celi;
- 8) ilość i wymiary przedmiotów, które skazany może posiadać w celi, oraz sposób ich przechowywania, a w razie potrzeby zasady ich używania;
- 9) dni, godziny i miejsce przyjmowania skazanych przez dyrektora i innych przełożonych, lekarzy oraz sposób składania pisemnych wniosków, skarg i próśb;
- 10) dni, godziny, miejsce i porządek przeprowadzania widzeń;
- 11) dni, godziny i miejsce odprawiania nabożeństw, odbywania spotkań religijnych oraz nauczania religii;
- 12) częstotliwość, terminy, miejsce i sposób dokonywania zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych oraz przedmiotów dopuszczonych do sprzedaży w zakładzie;
- 13) godziny i sposób przyjmowania i wydawania korespondencji oraz paczek;
- 14) dni, godziny i miejsce bezpośredniego kontaktowania się z przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art. 38 § 1 Kodeksu;
- 15) osoby upoważnione do przyznawania nagród i ulg oraz wymierzania kar dyscyplinarnych;
- 16) godziny, czas trwania i miejsce korzystania z samoinkasujących aparatów telefonicznych;
- 17) obowiązki skazanych funkcyjnych, o których mowa w § 6.

§ 15. Tekst porządku wewnętrznego powinien znajdować się w każdej celi. Na prośbę skazanego udostępnia się mu Kodeks oraz wydane na jego podstawie akty wykonawcze.

Rozdział 5

Organizacja przyjmowania korespondencji i zasady widzeń

§ 16. 1. Korespondencję skazanego administracja zakładu karnego przyjmuje w każdym dniu roboczym, a korespondencję urzędową — codziennie.

2. Godziny i sposób przyjmowania korespondencji ustala się w porządku wewnętrznym zakładu.

3. Przesyłka listowa powinna być właściwie opłaconą przez skazanego.

4. W przypadku wysyłania przesyłki poleconej, wraz z korespondencją skazany przekazuje wypełniony druk „potwierdzenia nadania przesyłki poleconej”, który po wystaniu zwraca się skazanemu.

5. W zakładzie karnym typu zamkniętego skazany przekazuje korespondencję do wysłania w sposób umożliwiający jej cenzurę, a w zakładzie karnym typu półotwartego wówczas, gdy dyrektor zarządził cenzurowanie korespondencji.

§ 17. Korespondencja skazanego jest wysyłana przez administrację zakładu karnego, nie później niż drugiego dnia roboczego od daty jej przekazania przez skazanego, o ile nie podlega zatrzymaniu z przyczyn, o których mowa w art. 105 § 4 Kodeksu.

§ 18. Skazany nieposiadający środków pieniężnych otrzymuje od administracji zakładu karnego papier, koperty oraz znaczki pocztowe na dwie przesyłki listowe ekonomiczne w miesiącu, o masie do 20 g, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach może otrzymać także na dalszą korespondencję.

§ 19. 1. Korespondencję adresowaną do skazanego doręcza mu upoważniony funkcjonariusz.

2. Jeżeli korespondencja podlega cenzurze lub nadzorowi, doręcza się ją po dokonaniu tych czynności.

3. W przypadku odmowy przyjęcia przez skazanego korespondencji odsyła się ją do nadawcy.

§ 20. 1. Tryb przekazywania korespondencji urzędowej, a także korespondencji w języku obcym, regulują przepisy w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności.

2. Przyjmujący w zakładzie karnym korespondencję urzędową wysyłaną przez skazanego wydaje nadawcy pisemne potwierdzenie jej odbioru oraz odnotowuje na kopercie datę odbioru.

3. Potwierdzenie sporządza się w jednym egzemplarzu; duplikatu potwierdzenia nie wydaje się.

§ 21. Skazany ma prawo składać wnioski, skargi i prośby na piśmie oraz ustnie; przełożeni i inne uprawnione osoby przyjmują je także w czasie bezpośrednich kontaktów ze skazanym, zwłaszcza w czasie wizytacji cel mieszkalnych i innych pomieszczeń, w których przebywają skazani.

§ 22. Koszty przesłania wniosków, skarg i prośb ponosi skazany, a jeżeli nie posiada pieniędzy, otrzymuje od administracji zakładu karnego papier, koperty i znaczki pocztowe poza limitem określonym w § 18.

§ 23. 1. Skazanemu korzystającemu z widzenia, w uzasadnionych przypadkach, dyrektor może zezwolić na przedłużenie czasu jego trwania lub na udzielenie widzenia z większą liczbą osób odwiedzających.

2. Na żądanie osoby odwiedzającej widzenie ze skazanym odbywa się w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt ze skazanym.

3. W przypadkach określonych w art. 105a § 7 Kodeksu widzenie może być przerwane lub zakończone przed czasem.

Rozdział 6

Warunki opieki zdrowotnej i bytowej

§ 24. Skazanego poddaje się badaniom kontrolnym przed przetransportowaniem oraz zwolnieniem z zakładu karnego.

§ 25. Zakres i częstotliwość badań okresowych skazanego określają przepisy w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu udzielania świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności przez zakłady opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności.

§ 26. 1. Wobec skazanych przebywających w szpitalach, izbach chorych oraz leczonych poza nimi, a także przewlekłe chorych i rekonwalescentów, dyrektor może, na wniosek lub po zasięgnięciu opinii lekarza, dokonywać niezbędnych odstępstw od przewidzianego w regulaminie sposobu wykonywania kary pozbawienia wolności w zakresie uzasadnionym stanem zdrowia tych skazanych.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio wobec skazanych, u których stwierdzono niepsychotyczne zaburzenia psychiczne, upośledzonych umysłowo, uzależnionych od alkoholu albo innych środków odurzających lub psychotropowych oraz niepełnosprawnych fizycznie. Dyrektor może dokonywać tych odstępstw na wniosek lub po zasięgnięciu opinii lekarza albo psychologa.

§ 27. 1. Wobec skazanych kobiet ciężarnych i karmiących dyrektor może dokonywać, na wniosek lekarza lub po zasięgnięciu jego opinii, niezbędnych odstępstw od przewidzianego w regulaminie sposobu

wykonywania kary pozbawienia wolności w zakresie wynikającym z potrzeby uwzględnienia stanu fizycznego lub psychicznego tych kobiet.

2. Skazaną kobietę ciężarną przenosi się na dwa miesiące przed przewidywanym terminem porodu do szpitalnego oddziału ginekologiczno-położniczego w zakładzie karnym lub areszcie śledczym.

§ 28. 1. Cella mieszkalna powinna być wyposażona w łóżko dla każdego skazanego, odpowiednią do liczby skazanych ilość stołów, szafek i taboretów oraz środków do utrzymania czystości w celi. Niezbędne urządzenia sanitarne sytuuje się w sposób zapewniający ich niekrępujące użytkowanie, z zastrzeżeniem art. 110 § 3 Kodeksu.

2. W zakładzie karnym typu półotwartego i otwartego skazani mogą posiadać własne sztucze metalowe. Przedmioty te nie stanowią przedmiotów, o których mowa w art. 110a § 4 Kodeksu.

§ 29. Skazany potwierdza podpisem:

- 1) przyjęcie do użytku i zwrot do magazynu odzieży, bielizny, obuwia, pościeli, sprzętu stołowego i środków higieny osobistej;
- 2) otrzymanie z depozytu dokumentów, pieniędzy, przedmiotów wartościowych i innych przedmiotów.

§ 30. 1. Skazany jest obowiązany utrzymywać należytą czystość osobistą i dbać o schludny wygląd.

2. Skazanemu, co najmniej raz w miesiącu, umożliwiał się ostrzyżenie.

3. Skazany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Skazany zatrudniony przy pracach brudzących korzysta z odpowiednio częstszych kąpiei. Kąpiel skazanego chorego odbywa się według wskazań lekarza.

4. Skazana kobieta korzysta co najmniej raz dziennie z ciepłej wody i dwa razy w tygodniu z ciepłej kąpieli.

§ 31. 1. Spacer skazanego odbywa się pod bezpośrednim nadzorem funkcjonariusza w wyznaczonym miejscu na wolnym powietrzu.

2. Dyrektor może, ze względu na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa w zakładzie karnym, zarządzić odbywanie spaceru w inny sposób niż ustalony w porządku wewnętrznym.

3. Dyrektor może na wniosek lekarza zmienić czas trwania i sposób odbywania spaceru przez skazanego chorego.

§ 32. Paczka dostarczona do zakładu karnego, przed przekazaniem jej skazanemu, podlega kontroli także przy wykorzystaniu odpowiednich środków i urządzeń

technicznych, a w razie potrzeby przy wykorzystaniu specjalnie wyszkolonych psów.

§ 33. Paczki niespełniającej warunków, o których mowa w art. 113a § 3 i 4 Kodeksu, oraz zawierającej artykuły, o których mowa w art. 113a § 5 Kodeksu, nie dostarcza się skazanemu. Paczkę zwraca się do nadawcy na koszt skazanego, a w uzasadnionych przypadkach na koszt zakładu.

§ 34. Stan sanitarny zakładu karnego, ogrzewanie, oświetlenie i wentylacja pomieszczeń, utrzymywanie czystości przez skazanych, stan i czystość odzieży, bielizny oraz bielizny pościelowej, ilość i jakość posiłków oraz sposób ich przyrządzania i wydawania są kontrolowane przez pracownika służby kwatermistrzowskiej i lekarza lub innego upoważnionego pracownika służby zdrowia zakładu.

§ 35. Korzystając z przepustek lub zezwolenia na opuszczenie zakładu karnego, skazany używa własnej odzieży, bielizny i obuwia. Jeżeli są one zniszczone lub nieodpowiednie ze względu na porę roku, zakład udziela stosownej pomocy.

Rozdział 7

Organizacja komisji penitencjarnej w zakładzie karnym

§ 36. 1. Dyrektor powołuje w zakładzie karnym komisję penitencjarną, o której mowa w art. 75 Kodeksu. W zależności od potrzeb zakładu dyrektor może powołać kilka komisji penitencjarnych.

2. Dyrektor, powołując komisję penitencjarną, określa w szczególności imienny skład członków komisji, terminy posiedzeń oraz tryb rozpatrywania spraw.

§ 37. 1. Komisja składa się co najmniej z trzech osób. W skład komisji wchodzi, w szczególności, funkcjonariusze działów penitencjarnego, ewidencji oraz ochrony.

2. Pracami komisji kieruje dyrektor lub inna wyznaczona przez niego osoba.

3. Przewodniczący wyznacza sekretarza spośród członków komisji.

4. W posiedzeniu komisji uczestniczy wychowawca skazanego, którego dotyczy wnioski o wydanie decyzji lub opinii.

§ 38. 1. Komisja penitencjarna ogłasza decyzje oraz wyraża opinie po wysłuchaniu skazanego i w jego obecności.

2. Decyzje i opinie sporządza się na piśmie wraz z uzasadnieniem i zamieszcza w aktach osobowych skazanego.

3. Jeżeli przemawiają za tym względy wychowawcze, decyzje, oceny i opinie komisji penitencjarnej podaje się do wiadomości ogółu skazanych, za zgodą skazanego, którego sprawa dotyczy.

Rozdział 8

Środki oddziaływania na skazanych oraz kierowanie skazanych do systemów wykonania kary

§ 39. Do środków oddziaływania na skazanych należą w szczególności praca, nauczanie, działalność kulturalno-oświatowa, społeczna i zajęcia sportowe, nagradzanie i karanie dyscyplinarne.

§ 40. Przy kierowaniu skazanego do odpowiedniego rodzaju pracy bierze się pod uwagę, niezależnie od okoliczności, o których mowa w art. 122 § 1 Kodeksu, w szczególności wiek, płeć, część kary pozostałą do odbycia oraz względy porządku i bezpieczeństwa.

§ 41. 1. Skazany, który ukończył szkołę lub kurs, otrzymuje odpowiednio świadectwo ukończenia szkoły albo zaświadczenie o ukończeniu kursu, według wzorów ogólnie obowiązujących, bez wskazania, że uzyskał je w zakładzie karnym.

2. Skazany zwolniony z zakładu przed zakończeniem roku szkolnego lub szkolenia kursowego może składać w zakładzie egzaminy końcowe, a zwolniony przed okresem klasyfikacji w szkole otrzymuje zaświadczenie o uczęszczaniu do danej szkoły.

§ 42. W zakładzie karnym można organizować zajęcia kulturalno-oświatowe lub sportowe z udziałem instytucji, organizacji, stowarzyszeń i innych podmiotów oraz osób fizycznych spoza zakładu.

§ 43. 1. Dyrektor określa tryb wyłaniania i zgłaszania kandydatów na rzeczników, o których mowa w art. 136 § 2 Kodeksu, oraz sposób ich działania.

2. O powołaniu i odwołaniu rzeczników skazanych dyrektor informuje ogół osadzonych w sposób zwyczajowo przyjęty w zakładzie karnym.

3. Rzecznicy reprezentują ogół skazanych przebywających w zakładzie albo skazanych z poszczególnych oddziałów.

§ 44. Jeżeli przemawiają za tym względy wychowawcze, decyzję o przyznaniu nagrody można podać do wiadomości osobom najbliższym oraz innym osobom i skazanym.

§ 45. Nagrody, o której mowa w art. 138 § 1 pkt 7 Kodeksu, udziela się po uwiarygodnieniu przez skazanego, że widzenie odbędzie się z osobą najbliższą lub godną zaufania. Dyrektor może uzależnić wykorzystanie nagrody od zgłoszenia się tych osób na widzenie.

§ 46. Jeżeli widzenie jest udzielane w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt, przepisu art. 105a § 6 Kodeksu nie stosuje się.

§ 47. 1. W celu stworzenia warunków sprzyjających indywidualnemu postępowaniu ze skazanym, informuje się go o zasadach wykonywania kary pozbawienia wolności w poszczególnych systemach oraz o obowiązkach i uprawnieniach wynikających z wykonywania indywidualnego programu oddziaływania albo indywidualnego programu terapeutycznego.

2. Skazanego informuje się o sposobie i terminie opracowania indywidualnego programu oddziaływania, w celu uzyskania zgody na współudział w jego opracowaniu i wykonywaniu. Skazanemu przedstawia się projekt indywidualnego programu oddziaływania albo indywidualny program terapeutyczny.

§ 48. 1. Skazanego poddaje się okresowym ocenom postępów w resocjalizacji nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

2. Oceny postępów skazanego w resocjalizacji dokonuje się także przed:

- 1) zmianą decyzji klasyfikacyjnej;
- 2) wystąpieniem do sądu penitencjarnego o zmianę rodzaju lub typu zakładu karnego, jeżeli sąd penitencjarny jest wyłącznie właściwy do wydania postanowienia w tym przedmiocie;
- 3) podjęciem decyzji w przypadkach, o których mowa w art. 76 § 1 pkt 5 i 6 Kodeksu;
- 4) nabyciem przez skazanego uprawnień do warunkowego przedterminowego zwolnienia.

3. W trakcie dokonywania oceny skazanemu odbywającemu karę pozbawienia wolności w systemie zwykłym proponuje się, w razie potrzeby, odbywanie kary w systemie programowanego oddziaływania.

§ 49. Przy dokonywaniu ocen okresowych w postępkach skazanego w resocjalizacji, komisja penitencjarna uwzględnia w szczególności:

- 1) stosunek skazanego do popełnionego przestępstwa;
- 2) stopień przestrzegania przez skazanego porządku i dyscypliny;
- 3) stosunek skazanego do pracy;
- 4) charakter kontaktów skazanego z rodziną i wywiązywanie się z obowiązku łożenia na jej utrzymanie;
- 5) zachowanie skazanego wobec innych skazanych i przełożonych;
- 6) zmiany w zachowaniu się skazanego w okresie od ostatniej oceny.

§ 50. 1. Skazany, co do którego sąd penitencjarny orzekł o stosowaniu leczenia albo rehabilitacji w związku z uzależnieniem od alkoholu, środków odurzających lub psychotropowych:

- 1) udziela osobom prowadzącym leczenie lub rehabilitację informacji o stanie zdrowia, przebytych chorobach i urazach oraz warunkach, w jakich się wychowywał;
- 2) uczestniczy w zajęciach indywidualnych i grupowych organizowanych w oddziale terapeutycznym;
- 3) wykonuje inne zlecone czynności niezbędne dla potrzeb leczenia i rehabilitacji.

2. Skazany, co do którego sędzia penitencjarny zarządził przeprowadzenie badań psychologicznych lub psychiatrycznych:

- 1) udziela osobom prowadzącym badania informacji o stanie zdrowia, przebytych chorobach i urazach oraz warunkach, w jakich się wychowywał;
- 2) wykonuje zlecone przez psychologa lub psychiatrę czynności niezbędne dla potrzeb badania;
- 3) poddaje się lekarskim oględzinom ciała i innym niezbędnym badaniom lekarskim.

3. O odmowie skazanego poddania się leczeniu, rehabilitacji albo badaniom psychologicznym lub psychiatrycznym powiadamia się odpowiednio sąd lub sędziego penitencjarnego.

§ 51. 1. W celu umieszczenia skazanego w zakładzie karnym właściwego rodzaju i typu oraz w celu wyboru właściwego systemu wykonywania kary pozbawienia wolności dokonuje się klasyfikacji skazanych, o której mowa w art. 82 § 1 Kodeksu, na podstawie kryteriów wymienionych w art. 82 § 2 Kodeksu.

2. Klasyfikacji skazanych dokonuje się niezwłocznie po otrzymaniu orzeczenia do wykonania.

3. Decyzję klasyfikacyjną weryfikuje się niezwłocznie po ujawnieniu nowych okoliczności mających wpływ na klasyfikację, a w szczególności po uzyskaniu wyników badań osobopoznawczych, w tym psychologicznych i psychiatrycznych.

§ 52. 1. W przypadku gdy skazany ma odbyć dwie lub więcej kar pozbawienia wolności, bierze się pod uwagę wszystkie okoliczności związane z tymi karami, które mogą mieć wpływ na klasyfikację.

2. Osobę odbywającą karę orzeczoną za wykroczenie albo karę porządkową, a także osobę, wobec której jest stosowany środek przymusu skutkujący pozbawieniem wolności, kieruje się do zwykłego systemu odbywania kary, chyba że szczególne okoliczności przemawiają za skierowaniem do innego systemu.

§ 53. 1. Dla celów klasyfikacji skazanych:

- 1) rodzaje zakładów karnych oznacza się literami:
 - a) zakład karny dla młodocianych — M,
 - b) zakład karny dla odbywających karę po raz pierwszy — P,
 - c) zakład karny dla recydywistów penitencjarnych — R,
 - d) zakład karny dla odbywających karę aresztu wojaskowego — W;
- 2) typy zakładów karnych oznacza się cyframi:
 - a) zakład karny typu zamkniętego — 1,
 - b) zakład karny typu półotwartego — 2,
 - c) zakład karny typu otwartego — 3;
- 3) system wykonywania kary oznacza się literami:
 - a) system programowanego oddziaływania — p,
 - b) system terapeutyczny — t,
 - c) system zwykły — z.

2. Dla celów klasyfikacji skazanych, litery wymienione w ust. 1 pkt 1 oznaczają grupy klasyfikacyjne, a cyfry i litery wymienione w ust. 1 pkt 2 i 3 oznaczają podgrupy klasyfikacyjne.

3. Dla celów klasyfikacji, osoby, o których mowa w § 52 ust. 2, oznacza się dodatkowo literą U.

§ 54. Skazani na karę pozbawienia wolności, z zastrzeżeniem art. 88 § 2—6 Kodeksu, odbywają karę w zakładzie karnym typu półotwartego.

§ 55. W systemie programowanego oddziaływania odbywają karę skazani:

- 1) młodociani;
- 2) dorośli, którzy po przedstawieniu im projektu programu oddziaływania wyrażą zgodę na współudział w jego opracowaniu i wykonaniu.

§ 56. 1. W systemie terapeutycznym odbywają karę skazani, o których mowa w art. 96 Kodeksu.

2. Dla skazanego, który odbył część kary pozbawienia wolności w oddziale terapeutycznym, wobec którego zespół terapeutyczny zakończył oddziaływania, opracowuje się zalecenia do realizacji w czasie wykonywania pozostałej części kary.

§ 57. 1. Z zastrzeżeniem § 55 i § 56, pozostali skazani na karę pozbawienia wolności odbywają karę w systemie zwykłym.

2. W systemie zwykłym karę pozbawienia wolności odbywają także skazani:

- 1) dorośli, którzy zostali przeniesieni z systemu programowanego oddziaływania, ponieważ nie przestrzegali wymagań ustalonych w indywidualnym programie oddziaływania;
- 2) przeniesieni z systemu terapeutycznego po spełnieniu warunków, o których mowa w art. 97 Kodeksu, jeżeli nie wyrażają zgody na współdziałanie w opracowaniu i wykonaniu indywidualnego programu oddziaływania.

§ 58. 1. Przeniesienie skazanego do innego zakładu karnego może nastąpić, w szczególności, w przypadku:

- 1) skierowania do właściwego, ze względu na rodzaj, typ, system wykonywania kary lub zabezpieczenie zakładu karnego;
- 2) zmiany przeznaczenia lub w celu zlikwidowania przeludnienia zakładu;
- 3) umożliwienia skazanemu odbywania kary najbliższej miejsca zamieszkania;
- 4) zatrudnienia lub nauki;
- 5) udzielenia świadczenia zdrowotnego;
- 6) skierowania do ośrodka diagnostycznego;
- 7) udziału w czynności procesowej.

2. Z ważnych powodów, skazany zakwalifikowany do odbywania kary w zakładzie karnym typu otwartego może przebywać w zakładzie typu półotwartego lub zamkniętego, a skazany zakwalifikowany do odbywania kary w zakładzie typu półotwartego — w zakładzie typu zamkniętego. Skazany taki korzysta z uprawnień wynikających z decyzji klasyfikacyjnej. Korzystanie z tych uprawnień nie może naruszać bezpieczeństwa ani zakłócać porządku w zakładzie karnym, w którym przebywa.

Rozdział 9

Przygotowywanie skazanych do zwolnienia z zakładu karnego

§ 59. 1. W celu przygotowania skazanego do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, zebrane wcześniej, w trakcie badań osobopoznawczych, dane i informacje w zakresie jego potrzeb po zwolnieniu uaktualnia się co najmniej na 6 miesięcy przed przewidywanym warunkowym zwolnieniem skazanego lub przed wykonaniem kary.

2. Jeżeli czas pozostałej do odbycia kary lub inne ważne okoliczności za tym przemawiają, aktualizacji, o której mowa w ust. 1, dokonuje się w każdym czasie, umożliwiającym prawidłowe przygotowanie do zwolnienia.

§ 60. W okresie, o którym mowa w § 59, skazany informuje o istotnych zmianach w jego sytuacji życiowej,

mających wpływ na przygotowanie go do życia po zwolnieniu. Po weryfikacji tych informacji ustala się formę i zakres niezbędnej pomocy.

§ 61. 1. Skazanemu ułatwia się, w celu właściwego przygotowania się do życia po zwolnieniu, kontakt z kuratorem sądowym lub przedstawicielami podmiotów wymienionych w art. 38 § 1 Kodeksu.

2. Skazanemu udziela się pomocy w przygotowaniu wniosku o zastosowanie względem niego dozoru sądowego kuratora zawodowego, o którym mowa w art. 167 § 1 Kodeksu.

§ 62. Bezpośrednio przed zwolnieniem z zakładu karnego skazanemu udziela się stosownych informacji, w szczególności o adresach i kompetencjach instytucji oraz organizacjach społecznych udzielających pomocy materialnej, medycznej, w znalezieniu pracy i zakwaterowaniu, a także porad prawnych.

§ 63. Skazanego zwalnianego na przerwę w wykonaniu kary pozbawienia wolności informuje się, na piśmie, o terminie stawienia się do dalszego odbywania kary oraz wyznaczonym areszcie śledczym lub zakładzie karnym, do którego ma się zgłosić. Skazanego poucza się ponadto o skutkach niezgłoszenia się po przerwie. Przyjęcie do wiadomości powyższych informacji i pouczeń zwalniany potwierdza podpisem, zawierającym imię i nazwisko.

§ 64. O pozostawieniu osoby zwolnionej w zakładzie karnym z powodu, o którym mowa w art. 167a § 4 Kodeksu, zawiadamia się niezwłocznie sędziego penitencjarnego, a w miarę możliwości rodzinę lub osobę bliską albo osobę wskazaną przez zwolnionego.

§ 65. 1. Jeżeli zwolnienie z zakładu karnego następuje w godzinach wieczornych lub nocnych, osobie zwolnionej zapewnia się, na jej pisemny wniosek, nocleg w zakładzie karnym, oddzielnie od skazanych.

2. Czynności związanych ze zwolnieniem, które wymagają obecności osoby zwalnianej, dokonuje się bezpośrednio po noclegu.

Rozdział 10

Przepis końcowy

§ 66. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2003 r.²⁾

Minister Sprawiedliwości: w z. *J. Łankiewicz*

²⁾ Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 sierpnia 1998 r. w sprawie regulaminu wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. Nr 111, poz. 699).